

ชื่อ File : บทที่1_ตัวอย่างการพิมพ์.doc

เว้น 2 นิ้วในหน้าที่มี บทที่ ส่วนหน้าอื่น ๆ เว้น 1.5 นิ้ว (เลขหน้าเป็นหน้าคี่ แต่ไม่ต้องแสดง)

บทที่ 1

ชื่อบท 22 พอยท์ ตัวหนา

สารนิเทศและการรู้สารนิเทศ

1.5 นิ้ว

1 นิ้ว

ความเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าของโลกอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไก ที่จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษา ให้การศึกษาเป็นการศึกษาสำหรับทุกคน (education for all) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต (lifelong education)และการศึกษาทางไกล(distance education)ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศหรือยุคโลกาภิวัตน์ สังคมไทยประสบภาวะวิกฤตหลายด้านโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ทำให้การศึกษารับการคาดหวังว่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สังคมพ้นภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้ แนวคิดและการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการศึกษาจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิรูปการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา และการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ล้วนมุ่งให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาที่สร้างคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความหมายของสารนิเทศ

หัวข้อหลัก 20 พอยท์ ตัวหนา

คำว่า สารนิเทศ ประกอบด้วยคำสองคำ คือ สาร และ นิเทศ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1182, 588) แปลคำ สาร ว่าแก่นเนื้อหา มักใช้คู่กับคำแก่น เป็น แก่นสาร ข้อความ หนังสือ จดหมาย ส่วนนิเทศ แปลว่า คำแสดง คำจำแนกออก เมื่อนำมารวมกันเป็นคำ สารนิเทศ หมายถึง การชี้แจงแนะนำเกี่ยวกับข่าวสารหรือข้อมูลต่าง ๆ หรือข้อเท็จจริง ข่าวสารความรู้เรื่องราวทั่วไป ความรู้ทางวิชาการหรือศาสตร์ ความรู้สึก ความคิด ประสพการณ์ ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรอง ประมวล และเรียบเรียง โดยใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน และสัญลักษณ์ต่าง ๆ บันทึกโดยกรรมวิธีต่าง ๆ ลงในวัสดุที่มองเห็นได้ ฟังได้ จับต้องได้เป็นสื่อคำ สารนิเทศ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า information หมายถึง ความรู้ ข้อเท็จจริง หรือเรื่องราวที่บอกเกี่ยวกับสถานการณ์ บุคคล เหตุการณ์ เป็นต้น (Summers, 2001, p. 730) คำ information ราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้ใช้ทั้งสารสนเทศ สนเทศ หรือสารนิเทศ (ศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2540, หน้า 92)ในวงการคอมพิวเตอร์สื่อสารนิยมใช้คำว่า สารสนเทศ ส่วนในวงการ บรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์ ใช้คำว่าสารนิเทศ สารนิเทศ มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1 นิ้ว

2

1.5 นิ้ว

1 นิ้ว

1.5 นิ้ว

คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต (2535, หน้า 5) ได้ให้ความหมายสารนิเทศว่า หมายถึง

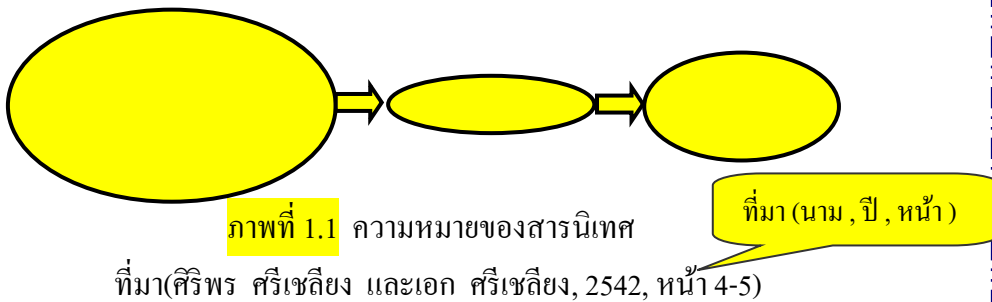
ความรู้ เรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล ซึ่งมีการบันทึก และจัดการตามหลักวิชาการเพื่อเผยแพร่และเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

อัมพร นามเหลา (2542, หน้า 4) กล่าวว่า สารนิเทศ ก็คือ ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง

ความคิดที่ได้มีการบันทึกไว้ในสื่อหรือทรัพยากรสารนิเทศแบบต่าง ๆ ซึ่งบุคคลสามารถรับรู้ได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ

ศิริพร ศรีเชลียง และเอก ศรีเชลียง (2542, หน้า 4-5) อธิบายว่า สารนิเทศ หมายถึง

ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ส่วนบุคคล ที่นำมาผ่านกระบวนการประมวลผลจนเกิดเป็นสารนิเทศที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที และสารนิเทศเหล่านี้ อาจแสดงผลในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น ตัวอักษร ตัวเลข รูปภาพ เสียง สัญลักษณ์อื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งที่เรานำไปประมวลผล และเผยแพร่สู่สังคมในรูปแบบของสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ เอกสาร วารสาร เป็นต้น ที่ผู้ใช้สามารถนำผลผลิตนั้นไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน หรือการตัดสินใจได้ทันที ซึ่งสามารถเขียนสรุปให้เป็นแผนภาพได้ดังนี้

ความสำคัญของสารนิเทศ

หัวข้อหลัก 20 พ้อยท์ ตัวหนา

สังคมในปัจจุบันมีลักษณะเป็นสังคมข่าวสาร สารนิเทศเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและวิชาการต่าง ๆ ทำให้ความต้องการข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น ผู้ที่มีสารนิเทศที่มีคุณค่าอย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน ต่อเนื่อง ทันการณ์ ผู้นั้นย่อมมีอำนาจดังคำกล่าวที่ว่า “ความรู้คืออำนาจ” หรือ “สารนิเทศคืออำนาจ” (Information is power.) สารนิเทศมีความสำคัญดังนี้ (Weiner & Bageman, 1988 อ้างถึงใน นันทา วิทวุฒิสักดิ์, 2540)

1. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูง ในการเรียนการสอนถ้าได้รับ

สารนิเทศที่มีคุณค่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง ก่อให้เกิดปัญญาด้วยระยะเวลาที่ประหยัด

2. ช่วยส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยให้มีประสิทธิภาพสูง ในการศึกษา ก่อให้เกิดความ

1 นิ้ว

คุณค่าของสารนิเทศ

คุณค่าของสารนิเทศมีนัยต่อการ บางประการอาจหมดคุณค่าถ้าไม่ตรงกับความต้องการหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง การสืบค้นสารนิเทศมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงคุณค่าของสารนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สุนี เลิศแสวงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย, 2546, หน้า 27-28)

1. **ความถูกต้อง** การได้รับสารนิเทศที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง จะทำให้สารนิเทศที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ และมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์

2. **ความสะดวก รวดเร็ว ตรงตามความต้องการ** สารนิเทศที่ผู้ใช้ได้รับด้วยความสะดวกรวดเร็ว และตรงประเด็น ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สารนิเทศที่มีลักษณะดังกล่าวย่อมทรงคุณค่าต่อการนำไปใช้ หากเวลาผ่านไปอาจทำให้สารนิเทศนั้นลดคุณค่าลงไปตามกาลเวลา

หัวข้อหลัก 20 พ้อยท์ ตัวหนา

บทบาทของสารนิเทศ

จากที่ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของสารนิเทศ ย่อมเป็นข้อยืนยันได้อย่างดีว่า สารนิเทศมีบทบาทต่อมนุษย์ คือ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการตัดสินใจ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งการเข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง และวัฒนธรรม ในที่นี้จะกล่าวถึงบทบาทของสารนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทในเชิงเศรษฐกิจ

หัวข้อรอง 18 พ้อยท์ ตัวหนา

ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทำให้การแข่งขันด้านเศรษฐกิจรุนแรงขึ้น บทบาทของสารนิเทศ

หัวข้อย่อย 16 พ้อยท์ ตัวหนา

1.1 **ใช้ประกอบการตัดสินใจ** การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ ซับซ้อน การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพคือ การตัดสินใจที่ถูกต้อง ผู้ตัดสินใจจึงต้องการ สารนิเทศที่ถูกต้อง

1.2 **ใช้ในการจัดการ** สารนิเทศมีความ กว้างขวาง ดังนั้น จึงมีการพัฒนาระบบสารนิเทศเพื่อการจัดการ ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีและใช้สารนิเทศในการปฏิบัติงาน การจัดการย่อมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาสู่องค์กร

หัวข้อรอง 18 พ้อยท์ ตัวหนา

2. บทบาททางด้านสังคม

ปัจจุบันสารนิเทศแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว หลากหลายรูปแบบ สารนิเทศจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญ และมีบทบาทในด้านการพัฒนาสังคม ดังนี้

2.1 **ด้านการปกครอง** สังคมจะปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสังคมประชาธิปไตย ประชาชนในสังคมมีคุณภาพ ถ้าประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการ

ความหมายของการรู้สารสนเทศ

หัวข้อหลัก 20 พอยท์ ตัวหนา

การที่มนุษย์เราต้องการความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการตลอดชีวิต (lifelong process) โดยการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เริ่มจากภายในบ้าน ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา ห้องสมุด สถานที่ทำงาน และสื่อ

การรู้สารสนเทศ ตรงกับศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า information literacy ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายมุมมองขึ้นอยู่กับผู้นิยาม เช่น บรรณารักษ์ นักการศึกษา หรือนักสื่อสารมวลชน เป็นต้น ในที่นี้จะนำเสนอบางนิยาม ดังนี้

สุจิน บุตรดีสุวรรณ (2546, หน้า 35-37) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ทักษะความรู้ความสามารถของบุคคลที่จะบอกได้ว่าต้องการสารสนเทศอะไร สามารถค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ

สมาน ลอยฟ้า (2544, หน้า 1-5) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศ โดยเป็นกระบวนการทางปัญญาเพื่อสร้างความเข้าใจในความต้องการสารสนเทศ การค้นหา การประเมิน การใช้สารสนเทศ

ศรีเพ็ญ มะโน (2536, หน้า 11) อธิบายว่า การรู้สารสนเทศหมายถึง ความรู้ ความสามารถของบุคคลในการที่จะแสวงหาการใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึง การกำหนด

หัวข้อหลัก 20 พอยท์ ตัวหนา

สรุปท้ายบท

สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และข้อสนเทศต่าง ๆ ทุกรูปแบบ ทั้งสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ สังคมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสาร ดังคำกล่าวที่ว่า “สารสนเทศ” (ไม่เกิน 1หน้ากระดาษ)

หัวข้อหลัก 20 พอยท์ ตัวหนา

คำถามท้ายบท

1. คำว่า สารสนเทศ และสารสนเทศ มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. จงอธิบายความหมายของสารสนเทศ
3. จากคำกล่าวที่ว่า “สารสนเทศคืออำนาจ” ท่านมีความเข้าใจอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ (คำถามท้ายบทประมาณ 10 ข้อ)